

РОЗДІЛ І ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

УДК 94 (477.85) «1539/1563»

*Олексій Балух
(Чернівці)*

БУКОВИНА У СКЛАДІ МОЛДАВСЬКОЇ ДЕРЖАВИ У 1539-1563 РР.

У статті, на основі аналізу джерел і монографічної літератури, проаналізовані воєнно-політичні події у контексті історії Північної Буковини, молдавсько-польські та молдавсько-турецькі відносини, що стосувалися буковинського краю.

Ключові слова: Північна Буковина, Молдавія, військово-політичні відносини, Польща, Османська імперія.

Актуальність теми пов'язана з багатьма аспектами історії Буковини і Хотинщини – регіону, який за доби Середньовіччя намагалися загарбати потужні держави (Османська імперія, Польща та ін.), а за молдавський престол постійно велася кровопролитна боротьба, що позначилася на житті населення Буковини. Ця обставина справляла суттєвий вплив на соціально-економічну, воєнно-політичну та демографічну ситуацію в нашому краї, що зазнавав періодичних і часто вельми динамічних змін. Окрім того, через розташування на перехресті важливих торговельних шляхів, а також на кордонах різних держав, регіон неодноразово ставав ареною жорстоких війн і великих битв, у яких брали участь численні військові сили, зокрема, і буковинські. Цей фактор теж суттєво впливав на військово-політичне становище Буковини та її людності.

Мета нашої розвідки полягає у комплексному висвітленні, на основі аналізу джерел і монографічної літератури, воєнно-політичного становища буковинських земель у період з 1539 до 1563 років.

Реалізація мети дослідження зумовлює розв'язання таких завдань: охарактеризувати становище буковинських земель після загарбання Молдавії Османською імперією; висвітлити державотворчу діяльність молдавських господарів у контексті історії Північної Буковини; дослідити воєнно-політичні відносини Молдавії з Польщею і Туреччиною, що зачіпали терени Буковини; з'ясувати роль і місце Д.Вишневецького у боротьбі за господарський престол.

До аналізу цієї проблеми чимраз більше звертаються дослідники. Розробкою даного питання займалися такі науковці як: О.Масан [1, 2, 5, 6], О.Огуй [8], В.Статі [12], З.Сперальський [11], С.Комарницький [4] та ін. Однак на сьогоднішній день ще не існує вичерпної монографії про дану проблему. Джерельну базу роботи становлять: Слов'яно-молдавські літописи [7, 10], румунські та молдавські грамоти [14, 15, 176, 18], «Літопис Землі Молдавської» Г.Уреке [19], «Краківська хроніка Молдавії» [16] та ін.

У 1538 році Молдавська держава була включена до складу Османської імперії. Номінально і Чернівці, і Хотинщина опинилися під владою правителів Туреччини, хоча тут продовжували управляти місцеві старости, які підлягали молдавським воеводам [5, с. 76].

Упродовж більшої частини XVI ст. відносини між Польщею і Туреччиною були мирними, базуючись на взаємовигідній торгівлі. Проте окремі польські та українські магнати, а згодом і запорожці, не раз вторгалися у Молдавію в другій половині століття, що, звичайно, викликало невдоволення султана [6, с.34].

Однак, у 1538 р. новим молдавським господарем султан Сулейман I призначає брата Петру Рареша – Стефана V Лакусту, що не викликало заперечень з польського боку [8, с. 36]. Після вбивства останнього молдавськими боярами наприкінці 1540 р. господарем було проголошено позашлюбного сина Богдана III – Олександра Корню. Однак султан відмовився затверджувати його на молдавському престолі, натомість підтримав колишнього господаря Петру Рареша, який з османськими військами підійшов до Молдавії. У лютому 1541 р. Корню було страчено [9, с. 132]. Польський уряд спокійно сприйняв призначення молдавським господарем Петру Рареша (1541-

1546), що став слухняним васалом Туреччини [5, с. 78], а також сплачував їй данину у розмірі 12 тис. золотих [9, с. 132]. Повернувшись на престол, він одразу ж стратив бояр, що зрадили його в 1538 р. Діяльний воєвода мріяв про створення антиосманської коаліції та шукав нових союзників. Він уклав угоду про антитурецьку війну з бранденбурзьким герцогом Йоганном, а також з московським царем Іваном IV. Проте, таємно готуючись до антиосманського виступу, у 1546 р. молдавський воєвода несподівано помер. У цьому ж році польський король Сигізмунд II Август оголосив себе сюзереном Молдавії та Валахії [8, с. 37].

Новим молдавським господарем став син Петру Рареша – Іліяш (1546-1551 рр.). В цей час у кілька разів зросли розміри грошових і натуральних податків на користь Порти, наслідком чого було вимивання грошей із буковинських земель [8, с. 37]. Перейшовши у мусульманство і змінивши ім'я на Мехмет, Іліяш відмовився від господарського титулу, вивіз чимало скарбів до Стамбулу, проте невдовзі був страчений [16, с. 117].

Після цього молдавський трон займає молодший брат Іліяша – Стефан VI (1551-1552 рр.), який встановив у Молдавії жорстокий режим терору щодо вищого боярства. Багато молдавських аристократів втекли до Польщі. Серед них були логофет Іон Могила, хотинський пиркалаб Негул, які, очевидно, мали численні володіння та прибічників на Хотинщині. Вони звернулися до польського короля Сигізмунда I за підтримкою, але останній відповів відмовою, не бажаючи конфлікту із султаном [5, с. 78]. Проте, польським магнатам практично не заборонялося здійснювати військову допомогу молдавським боярам-емігрантам, які вже восени 1551 р. здійснили напад на Молдавію, але були розбиті [9, с. 136]. Такі дії Кракова свідчать про його прагнення зберегти можливість у майбутньому втручатися у внутрішньополітичні молдавські справи.

У 1552 р. одна молдавська боярська партія, домовившись з іншою молдавською партією, що емігрувала до Польщі, вбиває господаря Стефана VI Рареша-Младого у Цуцорі (Цецорі – селище на р. Прут – О.Б.) [12, с. 138]. Зі смертю останнього у Молдавії закінчилося правління династії Мушатинів, що формально дозволяло Оттоманській Порті посилити залежність держави [9, с. 137]. І там само, не чекаючи відповіді бояр з Польщі, вони призначають господарем нікому не відомого Жолдю [12, с. 139]. А в цей час молдавська боярська партія у Польщі, дізнавшись про події в Цецорі, призначає новим претендентом на господарський престол боярина Петру Стольника, якого підтримав покровитель молдавських емігрантів руський воєвода і польний гетьман М.Сенявський [5, с. 78]. Отже, Польща постійно намагалася посадити на молдавський престол своїх претендентів, використовуючи невдоволення в Молдавії турецькими ставлениками.

Збройні виступи проти турецьких ставлеників на молдавському престолі почалися ще у перші роки після завоювання держави турками. У результаті повстань були вбиті господарі Стефан Лакуста (1540 р.) і Стефан VI Рареш (1552 р.). При цьому населення, у тому числі й буковинці, безпощадно знищувало яничарів, які перебували у Сучаві [1, с. 45].

У вересні 1552 р. польські та молдавські загони зібралися у Бакоті, містечку над Дністром, розташованому напроти села Комарів, що на Хотинщині (зараз однойменне село Кельменецького району Чернівецької області – О.Б.). Там же, у Бакоті, боярин Петру, позашлюбний син Богдана III, відомий в історії під ім'ям Олександр Лепушняну (1552-1561 рр.), у знак вдячності, підписав акт васалітету щодо Польщі, скріплений печатками 60-ти бояр і декількох десятків польських можновладців [5, с. 78-79], а також уклав мир та налагодив торговельні відносини із сусідніми державами [10, с. 126]. Наступними днями польсько-молдавське військо переправилося на буковинський берег річки, напевно, до Комарова чи Корманця, а звідти рушило на Сучаву [5, с. 78-79]. Загони бояр-емігрантів та їхніх польських союзників у битві поблизу містечка Шипот розбили військо прибічників І. Жолді. Переможці проголосили господарем Олександром Лепушняну [9, с. 137].

Отримавши молдавський престол, останній направив послів до Сигізмунда II Августа для підписання нового молдавсько-польського договору. Проте польський король заявив, що він не віддавав наказ на дії магнатів і відізває їх з Молдавії, а також запевнив Сулеймана I в тому, що не збирається втручатися у молдавські справи, і вважає Молдавію країною підпорядкованою Порті. Не отримавши підтримки з боку Польщі, Олександр Лепушняну змушений був підкоритися

турецькому султану, що офіційно затвердив його на господарському престолі [9, с. 137-138]. Становище нового господаря було нестабільним, в нього були суперники, зокрема брати Стефана Рареша, завжди готові запропонувати свої послуги султану [9, с. 138]. Також новий господар змушений був направити до Стамбула свого сина у якості заручника, а також розмістити загін яничар у Сучаві [18, с. 58, 82]. Сума данини, яку сплачувала Молдавія у цей час була підвищена до 30 тис. золотих [15, с. 178-180]. Щоб утриматися на молдавському престолі Олександру Лепушняну надав активну допомогу султану у війні проти імператорських військ Фердинанда Габсбурга (1553 р.) у Семигороді [8, с. 40; 11, с. 101-102]. За деякими даними «фірман» (султанський письмовий указ на престол – О.Б.) обійшовся молдавському господарю аж у 200 тис. золотих. У 1556 р. за розпорядженням турків О.Лепушняну допоміг вибити імперські війська з Семигороду та звести на престол Трансільванії королеву Ізабеллу Бочкаї з сином, яким він у наступному році допоміг відвоювати Мункач (тепер м. Мукачеве на Закарпатті – О.Б.). Завдяки жвавій торгівлі, економічне життя Молдавії розпочало відроджуватися, про що свідчить величезний скарб, який назбирав за перші 10 років Олександру Лепушняну [8, с. 40]. Очевидно, відроджувалося економічне життя і на території Буковини.

Молдавський господар налагодив приязні зв'язки з Західною Україною. Він став фундатором «волоської церкви» у Львові і, разом зі своєю дружиною Роксандрою, подарував перемиській катедрі срібний кивот із мощами та ручний хрест, по-мистецькому вирізьблений 1557 р. [3, с. 66]. Також Олександру Лепушняну підтримував політичні та культурні зв'язки з Московією.

Під час його першого правління кордони Молдавії ніхто не порушував. На замовлення Олександра Лепушняну писалися літописи. Проте, поступово господар почав проводити внутрішню авторитарну політику, що викликало невдоволення з боку великих бояр [12, с. 139].

На початку 60-х років XVI ст. боротьбу за молдавський господарський престол розпочав міжнародний авантюрист Іоан Яків Гераклід (1561-1563 рр.), прозваний Деспотом, уродженець грецького острова Самос, коронований імператором Карлом V як граф Палатинський. Згодом, Деспот, вивчивши місцеву мову, видавав себе за родича Роксанди Рареш та нащадка Гераклідів [5, с. 79; 8, с. 40]. Йому надав допомогу молодий польський аристократ, серадзьський воєвода Ольбрахт Ласький. Їхнє вторгнення в Молдавське князівство відбулося в жовтні 1561 р. [6, с. 34]. З Мункача вони зі своїми військами вступили через Снятин на територію Буковини [5, с. 79]. Тоді ж магнат О. Ласький з військом захоплює Хотин з його фортецею. Саме Хотин і Хотинщина були місцем частих воєнних сутичок і конфліктів між різними державами, які змагалися за вплив на Молдавію [2, с. 86]. Їхнє військо складалося з німецьких, шведських, іспанських і польських найманців, а ще з якихось козаків [19, с. 88]. Козаки, як наймана сила, стали важливим фактором політичного життя Молдавії тих часів. На думку чернівецького дослідника О.Масана, цього разу Чернівці не було спалено, оскільки Я.Гераклід мусив піклуватися про підтримку з боку місцевого населення [6, с. 35].

На березі р. Сірет Я.Гераклід за допомогою 1600 найманих рейтарів і козаків зумів розгромити наспіх зібране військо Олександра Лепушняну (який свого часу зайняв престол теж за допомогою поляків, але швидко переорієнтувався на турків – О.Б.), після чого у середині листопада захопив столичну Сучаву [3, с. 86; 8, с. 40]. Одразу після цього Я.Гераклід спрямував своїх послів до Стамбула з метою підкупу членів султанського дивану. Він обіцяв їм аж 20 тис. дукатів, які з подарунками склали 50 тис. [8, с. 41]. Врешті-решт він домігся свого і був затверджений на молдавському господарському престолі. Як компенсацію боргового зобов'язання новий господар віддав Хотин і Хотинське пиркалабство О.Лаському, оскільки витратив усі готівкові кошти на хабарі [7, с. 114, 123; 5, с. 79]. У замку розташовувалася польська зала, а комендантом фортеці був призначений Ян П'ясецький, який доводився родичем Дмитру Вишневецькому, організатору першої козацької Січі [2, с. 86; 5, с. 79; 13, с. 64]. Князь Д. Вишневецький, любимець польського короля Сигізмунда II Августа та «стражник на Хортиці», син сестри по матері господаря Петра Рареша, був «батьком української молдавської політики» та зятим ворогом Порти [8, с. 41].

У Хотині та Хотинській фортеці деякий час мешкав і сам О.Ласький. Свідченням цього

може слугувати лист від 20 травня 1562 р., висланий ним австрійському ерцгерцогу Максиміліану Габсбургу «ex Moldaviensi arce Chotino» (з молдавської фортеці Хотин) [17, № 271; 2, с. 86; 5, с. 79].

Незабаром між Яковом Гераклідом і Ольбрахтом Лаським розпочалася ворожнеча. Внаслідок цього, 14 січня 1563 р. молдавський господар, прибувши до Хотина, вигнав останнього з фортеці, відібрав навколишні землі, а також не розрахувався за раніше надані послуги. Господаря супроводжували представники австрійського ерцгерцога Максиміліана на чолі з Мартіном Сентготарді. У своєму повідомленні, надісланому 20 січня 1563 р. «ex Hotin» (з Хотина) до Австрії, останній описував стратегічне розташування фортеці, а також її хороший стан [17, № 294; 2, с. 86; 5, с. 79].

О. Ласький вирішив помститися молдавському господарю, знаючи, що церковні ієрархи і все населення країни ненавидять Якова Геракліда (він був протестантом і нещадно оббирав православні храми), а також прагнучи компенсувати матеріальні втрати, яких він зазнав під час походу на столичну Сучаву [2, с. 86]. Наростало невдоволення політикою чужоземця і серед молдавських бояр. Опинившись у скрутному становищі, Гераклід починає шукати собі у Польщі нового союзника і покровителя. Він спочатку вів переговори з київським воєводою князем К.Острозьким, а пізніше – з краківським каштеляном М.Зборовським [5, с. 79]. Однак, бажаних результатів ці переговори не дали.

Влітку 1563 р. у Молдавії спалахнув боярський заколот проти Я.Геракліда. Його очолив гетьман Штефан Томша. Бояри-заколотники обложили господаря у столичному Сучавському замку [19, с. 96-97]. Зважаючи на це, останній знову звернувся з проханням про допомогу до серадзьського воєводи Ольбрахта Ласького [6, с. 35]. Магнат намовив Дмитра (Думітрашка) Вишневецького, відомого як героя українських дум Байду, захопити молдавський господарський престол, оскільки він був по матері Анастасії, як ми уже зазначали, потомком Деспотів і Мушатів, які господарювали у Молдавії до 1552 р. [8, с. 41]. Інший претендент на молдавський престол Штефан Томша також висловився на підтримку Думітрашка (так його називали молдавські літописці – О.Б.), проте виношував плани і самому стати господарем [19, с. 93-95; 5, с. 80].

Врешті-решт, Д.Вишневецький погодився взяти участь у молдавському поході. Він зібрав загін козаків і влітку 1563 р. рушив на Молдавію [13, с. 65]. Щодо кількості його загону дані різняться. Автор поділяє думку О.Масана, що козацький загін складався з 4 тис. чол. Також до нього приєднався польський підрозділ, який знаходився у Хотинській фортеці [1, с. 46]. Отже, влітку 1563 р. Д.Вишневецький з 5-тисячним загonom козаків та поляків на чолі з Я.П'ясецьким підійшов до р. Дністер і став табором, очікуючи військо О.Ласького [2, с. 87].

Про подальші події існує декілька версій. За однією, Д.Вишневецький несподівано відступився від О.Ласького, сподіваючись обійняти посаду господаря Молдавії. За іншою, О.Ласький повернувся до Польщі, а Д.Вишневецького місцеві бояри запросили як одного з претендентів на престол [13, с. 65]. Отже, спробуємо розібратися, як усе було.

І справді, частина молдавських бояр звернулася тоді до Д.Вишневецького із пропозицією негайно йти на Сучаву, де проти Я.Геракліда вибухнуло повстання [7, с. 115, 123; 2, с. 87; 9, с. 139]. Незважаючи на хворобу, український князь, все ж таки, виступив у похід, не чекаючи О.Ласького. Точно не відомо, чи проходив він через Хотин, чи ні, оскільки літописи і документи про це нічого не повідомляють [2, с. 87]. Буковинський краєзнавець С.Комарницький вважає, що «у 1563 році українські козаки на чолі з князем Дмитром Вишневецьким зайняли Хотинську фортецю і почали переговори з молдавським господарем про спільний виступ проти Туреччини» [4, с. 16]. Однак, дане судження не відповідає дійсності, а також суперечить ходу подій. Йому опонує О.Масан, який вважає, що «Д.Вишневецький з козаками і Я.П'ясецький з поляками підходили до Сучави з півдня, а це означало, що вони рухалися туди з боку Сорок – традиційного місця переправи козаків через Дністер» [5, с. 80]. Отже, дане твердження цілком імовірно може відповідати дійсності.

На шляху до Сучави гетьман Ш.Томша, прагнучи захопити владу в Молдавії, влаштував засідку поблизу Верчикан і несподівано напав на козацькі загоны Д.Вишневецького [2, с. 87]. Останній був поранений і потрапив у полон. У жовтні 1563 р. Ш.Томша видав його султану

Сулейману I Пишному (Кануні), за наказам якого князь був страчений [13, с. 65]. Ось як молдавський літописець описує ті події: «(...) і відбувся бій поблизу Верчикан, на Сіреті. Переможені ж були враз, і посічені, і кров'ю було наповнене поле те, і земля була вкрита трупами убитих. Звісно і самого Думітрашка схоплено було і з ним багато живих, і зв'язані були відіслані до Стамбула до султана Сулеймана. І там Дмитра люта смерть застала» [10, с. 130-131].

Турецькі документи, які б розповідали про останні дні життя Д.Вишневецького, поки не знайдені, але існує чимало інших свідчень. Наприклад, з польських хронік відомо, що Вишневецького і П'ясецького турки стратили у жовтні 1563 р., скинувши їх з фортечних стін на залізні гаки [2, с. 87]. Ці трагічні події вказують на активне включення у боротьбу проти турецького гніту на теренах Буковини й усієї Молдавії нової військово-політичної сили – українського козацтва [1, с. 46].

А в цей час Ш.Томша продовжував облогу Сучавської фортеці. О.Ласький, зібравши загін найманців, попрямував до Молдавії. По дорозі він захопив Хотинську фортецю і поспіхом пішов до Сучави. Однак 11 листопада 1563 р., перебуваючи у м. Серет, серадзьський воєвода довідався про захоплення повстанцями молдавської столиці та про трагічну загибель Я.Геракліда [5, с. 80]. Молдавсько-польський літопис описує ці події: «(...) осадили Деспота в Сучаві, (...) сівши на коня він виїхав із фортеці до того Томші, прохаючи зберегти йому життя. Проте не упросив, наказали його стратити миттєво і (Ш.Томша – О.Б.) сам його першим ударив булавою» [7, с. 115, 123].

Новий молдавський господар повідомив польського магната О.Ласького про зміну влади у Молдавії і запропонував йому перемир'я з тим, щоб той вивів свої загоны за межі держави [6, с. 35]. Поляки повернули назад і з великою обережністю почали переправу через сумнозвісну для них Козьминську Буковину, побоюючись повторення подій 1497 р. [19, с. 97-98; 5, с. 80]. Однак так і сталося, військо О.Ласького зазнало нападів з боку селянських ватаг, озброєних ціпами і косами, очевидно з Буковини. Поляки також страждали від голоду і хвороб [19, с. 97-98; 6, с. 35]. Пройшовши Козьминський ліс, польські загоны, мабуть, повинні були пройти і м. Чернівці. Літописи про місто в контексті цих подій нічого не згадують. О.Масан вважає, що Чернівці було спалене здеморалізованими вояками Ласького [6, с. 35]. Цікавий документ подає Т.Балан. 9 липня 1569 р. діти буковинського боярина Щефула зверталися до господаря Богдана IV Лепушняну щодо привілею на Заставну, який був втрачений, коли « (...) ся запер Деспот у Сучавськiм градi і коли прийшов Ласький удруге навіть до Чернівців» (Балан, №16, р. 43). Автор поділяє думку О.Масана, що цей документ, очевидно, зберігався в одній із чернівецьких церков і згорів під час походу О.Ласького у Молдавію восени 1563 р. [6, с. 35]. Отже, для Буковини це були важкі часи, населені пункти були сплюндровані іноземними військами.

Проте, Ш.Томша так і не зміг закріпитися на молдавському престолі та змушений був виїхати за межі країни, у Польщу, де і був страчений. А господарем тоді вдруге став Олександр Лепушняну [8, с. 42].

Отже, воєнно-політичне становище буковинських земель у складі Молдавії характеризувалося постійним втручанням польських та українських магнатів у внутрішньомолдавські справи, особливо у боротьбу, пов'язану із заміщенням посади господаря. Цей титул перетворився на посаду, яку отримували або за допомогою зброї, або за гроші. У цей час помітну роль у боротьбі за Молдавію відігравали запорожці, зокрема, славетний Д.Вишневецький. Таким чином, становище Буковини у складі Молдавської держави було досить складним, оскільки її землі зазнавали частих нападів та спустошень.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Буковина: історичний нарис / [відп. ред. В.М. Ботушанський]. – Чернівці: Зелена Буковина, 1998. – 416 с.
2. Добржанський О. Хотинщина: історичний нарис / О.Добржанський, Ю.Макар, О.Масан. – Чернівці: Молодий буковинець, 2002. – 462 с.
3. Жуковський А. Історія Буковини / Аркадій Жуковський. – Чернівці: Час, 1991. – Ч.1: до 1774 р. – 120 с.
4. Комарноцький С. Цитадель на Дністрі. (З історії Хотина та Хотинської фортеці) /

- С. Комарноцький. – Чернівці: Золоті литаври, 2001. – 87 с.
5. Масан О. Буковина як об'єкт міжнародних відносин з давніх часів до 1774 р. / Олександр Масан // Буковина в контексті європейських міжнародних відносин (з давніх часів до середини ХХ ст.): [Кол. моногр.; В.М. Ботушанський, С.М. Гакман, Ю.І. Макар та ін.; за заг. ред. В.М. Ботушанського]. – Чернівці: Рута, 2005. – С. 9 – 168.
 6. Масан О. Чернівці в другій половині ХІV – ХVІІІ ст. (до 1775 р.) / Олександр Масан // Чернівці: Історія і сучасність (Ювілейне видання до 600-річчя першої писемної згадки про місто). [Кол. монографія] В.М.Ботушанський, С.В.Біленкова, О.В.Добржанський та ін. За заг. ред. В.М.Ботушанського. – Чернівці: Зелена Буковина, 2009. – С. 23 – 75.
 7. Молдавско-польская летопись 1352-1564 гг. // Славяно-молдавские летописи ХV - ХVІ вв. – М.: Наука, 1976 – С. 105 – 124.
 8. Огуй О.Д. Історія обігу грошових одиниць та найменувань на Буковині. Молдавський період / Олександр Огуй. – Част. 2: 1475 – 1585. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 304 с.
 9. Очерки внешнеполитической истории Молдавского княжества (последняя четверть ХІV – начало ХІХ в.) / Под ред. Д.М. Драгнева. – Кишинев: Штиинца, 1987. – 464 с.
 10. Славяно-молдавская летопись Азария 1551 – 1574 гг. // Славяно-молдавские летописи ХV – ХVІ вв. – М.: Наука, 1976. – С. 125 – 138.
 11. Сперальский З. Молдавские авантюры / З.Сперальский / Пер. с польск. и примеч. Н. Малютиной-Конколь. – Бэлць: б.и., 2001. – 192 с.
 12. Стати В. Історія Молдови / Василе Стати. – Кишинев: S.n., 2002 (F.E.P. «Tipografia Centrală»). – 480 с.
 13. Уривалкін О.М. Гетьмани України та кошові Запорозької Січі / О.М. Уривалкін, М.О. Уривалкін. – К.: Дакор, КНТ, 2008. – 395 с.
 14. Balan T. Documente Bucovinene / ed. de dr. I. Caproșu. – Iași: Editura TAIDA, 2005. – Vol. 7: 1464-1740. – 318 p.
 15. Corfus I. Documente privitoare la istoria României culese din arhivele polone: Secolul al ХVІІ-lea. – București: Ed. Academiei RSR, 1983. – 298 p.
 16. Cronika Moldovei de la Cracovia – Secolul ХІІІ – insepulul secolului ХVІІ – textul inedit al unui autor polon anonym / Studiu introductiv, edite, note și bibliografie de Constantin Rezachevici. – Bucureti: Editura M Bucuretieronica, 2006. – 170 p.
 17. Documente privitoare la istoria Ardealului, Moldovei și Țării-Românești / Publ. de A. Veress. – București:Cartea Românească, 1929. – Vol. 1: Acte și scrisori. – 371 p.
 18. Documente turcești privind istoria României / Întocmit de Mustafa A. Mehmed. – București: Editura Academiei RSR, 1976. – Vol.1. 1455 – 1774. – 411 p.
 19. Ureche G. Letopisețul Țării Moldovei (...) de la Dragoș-vodă pîna la Aron-vodă / [Ureche G.] // Ureche G., Costin M, Naculce I. Letopisețul Țării Moldovei...: Cronici / Îngr. textelor, glosar și indici de T. Celac. – Chișinău: Hyperion, 1990. – P. 23 – 118.

Балух А. Буковина в составе Молдавского государства в 1539-1563 гг.

В статье, на основе анализа источников и монографической литературы, проанализированы военно-политические события в контексте истории Северной Буковины, молдавско-польские и молдавско-турецкие отношения, которые затрагивали интересы региона.

***Ключевые слова:** Северная Буковина, Молдавия, военно-политические отношения, Польша, Османская империя.*

Balukh O. Bukovyna part of Moldavian State in 1539-1563 pp.

The body of the article goes on to discuss the military and political situation in the context of the history of Northern Bukovina, Moldavian-Polish and Moldavian-Turkish relations that affected our region.

Keywords: Northern Bukovina, Moldavia, the military-political relations, Poland, Ottoman Empire.

Одержано 13.09.2012